

जिलायुक्तकांगड़ा इत्यनेन मेलनं कृतवन्तः संस्कृतशिक्षकपरिषदः सदस्याः, 16 अगस्त दिनाङ्के धर्मशालायां भविष्यति संस्कृतसप्ताहस्य शुभारम्भः

हिमसंस्कृतवार्ताः, कांगड़ा। 16 अगस्त दिनाङ्कात् आभारते संस्कृतसप्ताहस्य शुभारम्भः भविष्यति। अस्मिन् अवसरे हिमाचलप्रदेशस्य धर्मशालायां हिमाचलराजकीयसंस्कृतशिक्षकपरिषदः संस्कृतसप्ताहमहोत्सवः 2024 इत्यस्य सम्मेलनम् भविष्यति। कार्यक्रमे अस्मिन् जिला आयुक्तः कांगड़ा हेमराजवैरवा मुख्यातिथित्वेन भागग्रहणं कृत्वा संस्कृतसप्ताहस्य शुभारम्भः करिष्यति। ध्यातव्यमस्ति यत् 16 अगस्त तः 22 अगस्त पर्यन्तं संस्कृतसप्ताहस्य आचरणं समस्ते भारते भविष्यति। गतशुक्रवासरे संस्कृतशिक्षकपरिषदः प्रतिनिधिमण्डलं जिलाध्यक्षस्य डॉ.अमनदीपशर्माणः अध्यक्षतायां जिला आयुक्तेन सह मिलितवान्। अस्मिन् विषये डॉ.अमनदीपशर्मा उक्तवान् यत् कार्यक्रमे अस्मिन् हिमाचलस्य विविधेभ्यः कोणेभ्यः संस्कृतशिक्षकाः सोत्साहपूर्वकं भागं ग्रहीष्यन्ति, तत्रैव समीपस्थानां विद्यालयानां छात्राः प्रस्तुत्यः प्रस्तोष्यन्ति। धर्मशालायां प्रतिनिधिमण्डस्य सदस्येषु परिषदः उपाध्यक्षः मदनकुमारशर्मा, आईटीसंयोजकः विजयभट्टः, धर्मशालातः अभिषेकशर्मा, रविधीमानः, नगरटावांगवायाः अध्यक्षः दीपकुमारशास्त्री इत्यादयः उपस्थिताः आसन्।

जेओए आइटी पदकूटसंख्या 817 इत्यस्य हिमाचल-प्रदेश-राज्यचयन-आयोगेन परिणामः घोषितः

हिमसंस्कृतवार्ताः - हमीरपुरम्।

हिमाचलप्रदेशराज्यचयन-आयोगेन शुक्रवासरे कनिष्ठकार्यालयसहायकस्य (आईटी) पदकूटसंख्या-८१७ इत्यस्य अन्तिमपरिणामस्य घोषणा कृता। परिणामः हिमाचलराज्यचयन-आयोगस्य हमीरपुरस्य जालपुटे उपलभ्यते। कनिष्ठकार्यालयसहायकः आईटी इत्यस्य १८६७ पदानि पूर्यितुं पदकूटसंख्या ८१७ इत्यस्यान्तर्गतं चयनप्रक्रिया आरब्धा। पूर्ववर्ती हिमाचलप्रदेश-कर्मचारी-चयन-आयोगस्य माध्यमेन प्रक्रिया आरब्धा आसीत्। एतेषां पदानाम् लिखितपरीक्षा २०२१ तमस्य वर्षस्य मार्चमासस्य २१ दिनाङ्के अभवत्। तदनन्तरं १९०२८ अभ्यर्थिनः कौशलपरीक्षायै आहूताः। १७०५८ जनाः तस्मिन् उपस्थिताः आसन्। एतेषु १५७६ जनाः कौशलपरीक्षायां उत्तीर्णाः आसन्। ५७१७ जनाः अग्रे प्रक्रियायै सफलाः इति घोषिताः। तदनन्तरं अभिलेखमूल्यांकनप्रक्रिया समाप्त। अभ्यर्थिनः बहुकालं यावत् परिणामस्य प्रतीक्षां कुर्वन्ति स्म इति। हमीरपुरे आयोगस्य कार्यालयस्य बहिः पदकसंख्या ८१७ इत्यस्य अभ्यर्थिनः अपि आन्दोलने उपविष्टाः आसन्। परिणामस्य घोषणायाः अनन्तरं अभ्यर्थिनः निःश्वासे गृहीतवन्तः।

समेज त्रासदी

मातुः शवः प्राप्तः, परन्तु बालाः अधुनापि अदृश्याः

सह लुप्तायाः कल्पनायाः शवः अन्ततः प्राप्तः, परन्तु दुर्घटनायाः अन्धकाररात्रौ तया सह आसन् कल्पनायाः बालकद्वयम् अद्यापि अदृश्यम् अस्ति। शुक्रवासरे समेज-दुःखदघटनायाः अनन्तरं प्रचलति अन्वेषण-कार्यक्रमे नोगली इत्यत्र एकस्याः महिलायाः शवः प्राप्तः अभवत्। उद्धारदलेन शवस्य ग्रहणं कृत्वा जयसिंहस्य कल्पनाकुमारी पत्नी इति परिचयः कृतः।

कल्पना ग्रीनको जल परियोजनायां कार्यं कुर्वती आसीत्। शवस्य परीक्षणार्थं रामपुर-चिकित्सालयं प्रेषितम्। कल्पनायाः उभौ बालकौ अद्यापि अदृश्यौ स्तः। एतस्य मृतशरीरस्य आविष्कारेण कल्पनायाः भर्तुः आशा अपि अन्तर्धानं जातम् यत् माता च बालकाः च जीविताः प्राप्यन्ते इति। अस्याः दुःखदघटनायाः एकदिनपूर्वं जुलैमासस्य ३१ दिनाङ्के कल्पना सामाजिकमाध्यमेषु एकं रील इति कृतवती आसीत्, यत् अपि प्रसारितम् अभवत्, यस्मिन् सा कदापि मृत्युः आगन्तुं शक्नोति इति सन्देशं दत्तवती आसीत् तदा कल्पना न जानाति स्म यत् सामाजिकमाध्यमेषु भ्रमितायाः घटनायाः प्रभावः तस्याः वास्तविकजीवने अपि भविष्यति इति। सामाजिकमाध्यमेषु तस्याः बहूनि चलच्चित्राणि सन्ति येषु सा स्वस्य लघुबालकद्वयेन सह दृश्यते। अधुना कल्पनायाः कुटुम्बे केवलं तस्याः पतिः जयसिंहः एव अवशिष्टः अस्ति। कल्पना अत्र ग्रीनको जलप्रकल्पे लेखाधिकारीरूपेण कार्यं कुर्वती आसीत्, भाटककक्षे निवसति स्म।

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। रामपुरसमेजस्य बालैः

विक्रमादित्यसिंहः देहल्याः उपमुख्यमन्त्रिणः मुक्तेः स्वागतं कृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः सर्वोच्चन्यायालयात् प्रत्याभूतिप्राप्त्यर्थं देहल्याः उपमुख्यमन्त्रिणे मनीषसिसोदिया इत्यस्मै हृदयेन अभिनन्दनं दत्तवान्। विक्रमादित्यसिंहः सामाजिकमाध्यमेषु लिखितवान् यत् ईडी, सीबीआई च केन्द्रसर्वकारस्य बन्धकश्रमिकौ जातौ। सर्वोच्चन्यायालयेन उक्तं यत् कस्यापि व्यक्तेः प्रमाणं विना १८ मासान् यावत् कारागृहे स्थापनं मानवाधिकारस्य उल्लङ्घनम् अस्ति, यस्य आधारेण सः अद्य मुक्तः अभवत्। विक्रमादित्यसिंहः लिखितवान् यत् सिसोदियायाः त्रुटिः अस्ति यत् सः दिल्लीनगरस्य विद्यालयान् देशस्य सर्वोत्तमान् कर्तुं प्रयतते स्म, यत् केभ्यः जनेभ्यः न रोचते स्म। विक्रमादित्यः सामाजिकमाध्यमे स्वस्य लेखस्य अन्ते अलिखत् - सत्यमेव जयते।

Deputy CM HP :

सोनिया गांधी इत्यनया सह मिलितवान् मुकेशः अग्रिहोत्री, प्रचण्डवृष्ट्या हानिविषये सूचितः

उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री शुक्रवासरे सायं नवीनदिल्लीनगरे पूर्वकाङ्ग्रेसस्य राष्ट्रीयध्यक्षा सोनियागान्धी इत्यनया सह मिलितवान्। शिष्टाचारसमये मुकेश अग्रिहोत्री सोनिया गान्धीं सर्वकारस्य, सङ्घटनस्य च कार्याणि सूचितवान्। जलशक्ति एवं परिवहनविभागस्य योजनानां विषये अपि सूचनाः अयच्छत्। असौ राज्ये प्रचण्डवृष्ट्या क्षतिविषये अपि सूचितवान्।

Cloudburst Samej : सुन्नीबन्धस्य दोघरीक्षेत्रे चत्वारि मृतशरीराणि प्राप्तानि

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। शुक्रवासरे प्रातः समेज-दुःखदघटनायाः अनन्तरं प्रचलति अन्वेषण-कार्यक्रमस्य नवमे दिने सुन्नी-जलबन्धस्य समीपे दोघरी-क्षेत्रे चत्वारि मृतशरीराणि प्राप्तानि सन्ति। प्रथमदृष्ट्या द्वे शरीरे पुरुषयोः, एकः बालिकायाः च, यस्याः वयः १४ तः १५ वर्षाणि यावत् इति कथ्यते। तेन सह अन्यः शवः विकृतस्थितौ प्राप्तः। इदमपि स्त्रियाः इति उच्यते। इयं सूचना उपायुक्तः शिमला अनुपम कश्यप अददत्। सः शरीरं विकृतम् इति अवदत्। शवाः उद्धारिताः सन्ति, तदनन्तरं तेषां शवपरीक्षायै चिकित्सालयं प्रेषिताः। एतेन सह जिलाप्रशासनं कुल्लू इत्यपि एतस्य विषये सूचितम् अस्ति। एतान् समाविष्ट्य अधुना यावत् मृतशरीराणां संख्या १४ यावत् अभवत्। सतलुजप्रवाहे कुलम् ४३ जनाः, समेजतः ३६, कुल्लुनगरस्य बागीपुलतः ७ जनाः लुप्ताः अभवन्।

नागपञ्चमीपर्व

उत्सवप्रियता भारतीयजनजीवनस्य प्रमुखविशेषता। देशे समये समये नैकानां पर्वानां भव्यं समायोजनं हि एतस्य प्रत्यक्षं प्रमाणम्। पूजापार्वणादिविधपर्वणः समाचरणं भारतीयानां महतः आस्थाभावस्य परिचायकम्। पर्वसु अन्यतमं पर्व- 'नागपञ्चमीपर्व' इति। श्रावणमासस्य शुक्लपञ्चमीतिथिपर्व नागेभ्यः समर्पितमस्ति। तद्दिने व्रतपूर्वकं नागानां पूजनं क्रियते इतीयं सनातनी परम्परा। वेदपुराणादिषु नागानाम् उद्गमः महर्षिकश्यपतः एवं तत्पत्नी-कद्रूतः मन्यते। नागानां मूलस्थानत्वेन पाताललोकः सुप्रसिद्धः। पुराणानुसारं नागलोकस्य राजधानीत्वेन भोगवतीपुरी विख्याता। पुराणेषु यक्षः, किन्नरः, गन्धर्वः इत्यादीनां वर्णनेन सह नागानामपि वर्णनम् उपलभ्यते। भगवतः विष्णोः शय्यात्वेन नागराजः शोभते। भगवतः शिवस्य, गणेशस्य च आभूषणत्वेन नागानां महत्त्वपूर्णा भूमिका वर्तते।

पंजाबस्य पटियालानगरे संस्कृतभारत्याः सम्पर्काभ्यानान्तर्गते नगरस्य नैकैः संस्थाप्रमुखैः सह मेलनम् जातम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- जगदीश डाभी

प्राप्तवार्तानुसारं पंजाबस्य पटियालानगरे संस्कृतभारत्याः सम्पर्काभ्यानान्तर्गते नगरस्य नैकैः संस्थाप्रमुखैः सह मेलनम् जातम्। अस्मिन्नेवक्रमे राज्यसर्वकारस्य पटियालास्थस्य केन्द्रीय-आयुर्वेद- शोधसंस्थान- पटियालानिदेशकेन डॉ. एन. एस. मूर्तिमहोदयेन सह तथा आर्युवैदिक- महाविद्यालयस्य संस्कृतविभागाध्यक्षया रीमावर्यया सह, डॉ. कुलकर्णीमहोदयेन सह अपि मेलनं जातम्। तैः सह संस्कृतसप्ताहस्यावसरे संस्कृतकार्यक्रमाणाम् आयोजनं विषयेऽपि चर्चा जाता। पटियालास्थ वीरहकीकतरायविद्यालयस्य प्रचार्यावर्यया सरलाभटनागरवर्यया सह अपि संस्कृतसप्ताहावसरे आयोज्यमाणानां कार्यक्रमानां विषये मेलनभवत्। अद्यतनस्य सम्पर्ककार्यक्रमे प्रान्तसहमन्त्री अजयकुमार आर्यः पटियाला-विभाग- सहसंयोजकः ओमनदीपः अपि समुपस्थितौ आसताम्।

नागः भारतीयसंस्कृतौ देवत्वेन स्वीकृतः अस्ति। कश्मीरस्य सम्पूर्णभूमिः नागानाम् अवदानस्वरूपा कथ्यते। तत्रस्थस्य प्रसिद्धनगरस्य 'अनन्तनाग' इति नाम्ना नामकरणं नाम एतस्य ऐतिहासिकं प्रमाणम् आवहति। देशस्य पर्वतीयक्षेत्रेषु नागपूजा आधिक्येन प्रचलति, तत्र नागदेवः अत्यन्तं पूज्यः वर्तते। अस्मदेशस्य प्रत्येकं ग्रामनगरादिक्षेत्रेषु नागदेवानां बहुधा पूजास्थलानि प्राप्यन्ते। ग्रामदेव- लोकदेवादिरूपेषु नागदेवः पूज्यते। भारतीयसंस्कृतौ सायं, प्रातःकाले भगवत्स्मरणेन सह अनन्तवासुक्यादिनाम्ना नागदेवः अपि स्मर्यते। तत्स्मरणेन विषभयाशुभादिकं दूरीभवेत्, विजयस्य च प्राप्तिर्जायते इति जनेषु विश्वासः। उक्तमस्ति-

'अनन्तं वासुकिं शेषं पद्मनाभं च कम्बलम्।
शंखपालं धार्तराष्ट्रं तक्षकं कालियं तथा॥
एतानि नव नामानि नागानां च महात्मनाम्।
सायंकाले पठेन्नित्यं प्रातःकाले विशेषतः॥
तस्मै विषभयं नास्ति सर्वत्र विजयी भवेत्॥' इति।

अस्मद्ऋषिमुनिभिः नागोपासनासन्दर्भे अनेकविधं व्रतपूजनविधानं कृतमस्ति। श्रावणमासस्य शुक्लपञ्चमी नागेभ्यः आनन्दप्रदायिनी उच्यते- 'नागानामानन्दकरी' इति। अस्माकं धर्मग्रन्थेषु नागपूजायाः विधानं विहितमस्ति। व्रती विध्यनुसारं नागपूजनं विधाय तद्दिने एकवारं भोजनं कुर्यादिति। पूजायां भूमौ नागचित्रस्य अङ्कनं कर्तव्यम्। स्वर्णं, रजतं, काष्ठं, मृत्तिका इत्यादिभिः नागमूर्तिं निर्माय पुष्पाक्षतधूपदीपनैवेद्यादिभिः यथालब्धोपचारैः यथाविधि सश्रद्धं च पूजनं कर्तव्यम्, तदनन्तरं नमस्कार- प्रार्थनादिकं विधेयम्- 'सर्वे नागाः प्रीयन्तां मे ये केचित् पृथिवीतले। ये च हेलिमरीचिस्था येऽन्तरे दिवि संस्थिताः। ये नदीषु महानागा ये सरस्वतिगामिनः। ये च वापीतडागेषु तेषु सर्वेषु वै नमः॥' इति भविष्यपु०। वस्तुतः अस्मत्संस्कृतिः मनुष्यः, पशुः, पक्षी, कीटः, पतङ्गः इत्यादिषु सर्वेषु एकमात्रस्य ईश्वरस्य दर्शनं कारयति इतीयम् एका महती परम्परा, विशेषता चेति, शुभम्।

असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

छत्तीसगढ़राज्यस्य कबीरधामजनपदस्य तारेगांवजंगलस्थिते एकलव्य-आदर्श-आवासीयविद्यालये आदिवासीदिवसः आचर्यते

हिमसंस्कृतवार्ता: - छत्तीसगढ़ 10 अगस्त। गतशुक्रवासे छत्तीसगढ़राज्यस्य कबीरधामजनपदस्य तारेगांवजंगलस्थिते एकलव्य-आदर्श-आवासीयविद्यालये आदिवासीदिवसः बहु उत्साहेन आचरितः। अस्मिन् अवसरे छत्तीसगढ़राज्यस्य उपमुख्यमंत्री गृहमंत्री च श्रीमान् विजय शर्मा अपि उपस्थितः आसीत्। सः विद्यालयस्य बालकान् अभिनन्दितवान्, तान् प्रोत्साहितवान् च। अस्मिन् अवसरे आदरणीय उपमुख्यमन्त्रीमहोदयः बैगा समुदायस्य गोण्डसमुदायस्य च विख्यातव्यक्तिभिः मालापरिधानं कृत्वा स्वागतं कृतम्। विश्व-आदिवासीदिवसस्य अवसरे आदिवासीछात्रैः विविधाः स्थानीयनृत्यगीतानि प्रस्तुतानि। कार्यक्रमानन्तरं सः जनानां समस्याः श्रुत्वा तत्कालं प्रभावेण समाधानं कृतवान्। सः सर्वेभ्यः अधिकारिभ्यः जनसमस्याः श्रुत्वा तत्क्षणमेव समाधानं कर्तुं निर्देशं दत्तवान्। अस्मिन् अवसरे विद्यालयस्य प्रभारीप्राचार्यः श्री प्रमोदप्रकाशः, डॉ. चन्द्रामहोदयः, श्रीमान् गोन्दलेमहोदयः, श्रीमान् अमनमहोदयः, आचार्यः विक्रान्तमहोदयः, श्रीमान् निकेशमहोदयः इत्यादि उपस्थितः आसन्।

पहाड़ी गल्लां हिमसंस्कृतवार्ता:

मेरा हक्क इत्थी रख

अज्जकल जिसजो जे देखो
अपणे हक्का रियां गलां बड़ी गलांदा
थोड़ा जेया कुछ बी हुई जाओ जे
तां अपना हक्क इत्थी रख रहन्दा रड़ांदा

पूरा दिन दफ़तरा कम्म नी कमाणा
डक्खे दो नी तोड़ने सीधे मुन्हें किसी ने नी गलाणा
बिना रिश्ता ते किसी रा नी करना कम्म
बड्डा मुंह बाकणा थोड़ा किसी ते नी खाणा

शराबा ते बिना कोई गल्ल नी करनी
टैमा रे नी कदी दफ़तरा जाणा
लोकां री नी समझणी कोई मजबूरी
हमेशा झूठे झूठ गलाणा

तनखाह पर रहन्दी पूरा मिहना अक्ख
दारू पी पी कन्ने बडाई दित्या नक्क
अन्तर्मना री आवाज बी सुणी लै
पापा री कमाईया रा इतना बजन नी चक्क

हक्क सब मिलणे पर अपना फर्ज बी नभाओ
कुछ देशा प्रदेशा रा बी सोचो मुफ़्ता रा नी खाओ
सैजे तुहारे करने रे सै कम्म तां कमाओ
अपणा ई फायदा नी देखो मुलखा रे कम्मा बी आओ

रवींद्र कुमार शर्मा,
घुमारवीं
जिला बिलासपुर
हि प्र

श्रावणी पूर्णिमा

श्रावण अथवा श्रावणी पूर्णिमा उच्यते। हिन्दुधर्मे अस्य महत् महत्त्वम् अस्ति। अस्मिन् दिने ब्राह्मणवर्गः स्वकर्मशुद्ध्यर्थं उपाकर्मस्य प्रारम्भं कुर्वन्ति। अस्मिन् दिने रक्षाबन्धनपर्वः अपि आचर्यते। श्रावणी उपाकर्म श्रावण शुक्ल पूर्णिमायां आरभ्यते किञ्च अस्मिन् दिने उपनयनं धारणं कुर्वन्ति बटुका। श्रावणीपूर्णिमा भारते संस्कृतदिवसरूपेणापि आचर्यते। अस्मिन् वर्षे अगस्तमासस्य 19 दिनांके श्रावणीपूर्णिमोत्सवः वर्तते, तदेव संस्कृतदिवसरूपेणापि आविष्टे आचरिष्यते।